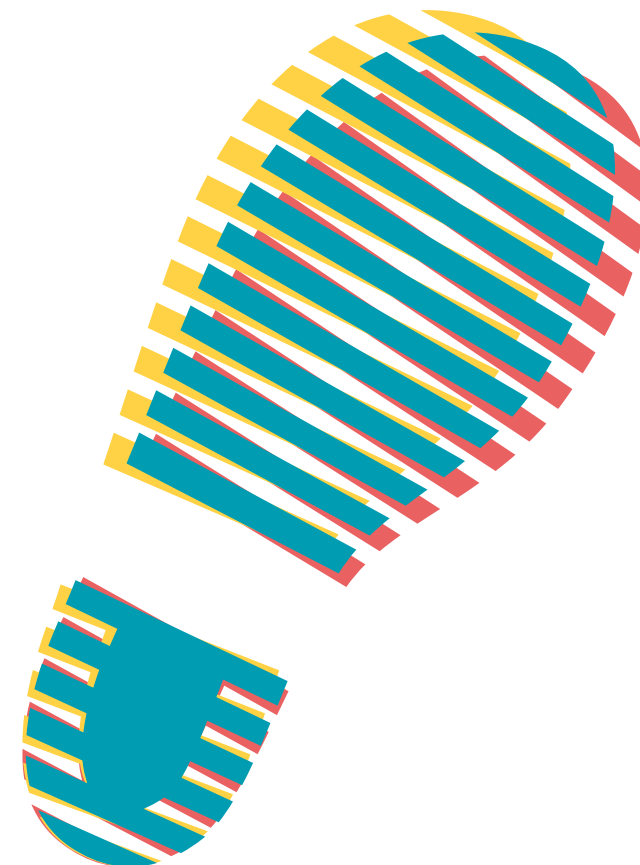

CONSTRUINT COMUNITAT DES DE L'ACCIÓ

PUBLICACIÓ Nº 1

Explorant la comunitat.
Eines per a una prospecció
comunitària

Edició: Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat.
Autoria: La Perifèrica. Solucions social i educatives.
Novembre, 2024.

CC BY-NC 4.0

Llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial 4.0 Internacional. Aquesta llicència requereix que els reutilitzadors donin crèdit al creador. Permet que els reutilitzadors distribueixin, remescnin, adaptin i desenvolupin el material en qualsevol mitjà o format, només per a finalitats no comercials.

ÍNDEX

1. Posa't en acció	3
▪ Et trobes en alguna d'aquestes situacions?	3
▪ Què entenem per Acció Comunitària?	3
▪ Una col·lecció en quatre volums?	4
▪ Com llegir aquesta publicació?	4
2. Els passos i les eines	7
▪ Pas 0. La creació de l'equip de treball o el grup motor	7
▪ Pas 1. La recollida i presentació de dades socials i demogràfiques	7
▪ Pas 2: La descripció del context geogràfic i històric	8
▪ Pas 3: El passeig i observació de l'entorn	8
▪ Pas 4: La creació del sociomapa	8
▪ Pas 5. La creació del sociograma	9
▪ Pas 6. El disseny i realització de les entrevistes als agents clau	9
▪ Pas 7. El disseny i facilitació de grups de discussió	9
▪ Pas 8. El redactat dels potencials i reptes comunitaris	10
▪ Pas 9. Devolució creativa a la comunitat	10
▪ Pas 10. El redactat i presentació de l'Informe final	10
3. Els elements transversals	11
▪ El calendari del procés	11
▪ El seguiment i l'avaluació	11
▪ El rol professional	11
▪ La construcció del relat	11

1. Posa't en acció

Aquest primer volum de la col·lecció *Construint comunitat* des de l'acció inicia un recorregut destinat a acompanyar professionals de l'administració i d'entitats en el procés de conèixer, comprendre i enfortir les comunitats de l'Hospitalet de Llobregat.

Amb el nom «*Explorant la Comunitat*», aquesta publicació s'endinsa en la fase de prospecció, en la qual es plantegen eines i metodologies per identificar necessitats, detectar potencialitats, establir connexions significatives amb els diferents agents presents en el territori i distingir reptes sobre els quals activar projectes i accions.

Et trobes en alguna d'aquestes situacions?

Aquesta publicació és per a tu si et sents identificat o identificada amb algunes d'aquestes preguntes:

■ **Necessites ser conegut/da
ahora que conèixer la realitat
social del teu entorn?**

■ **Vols arrelar el teu projecte al
context local?**

■ **Tens interès en crear vincles
amb altres agents locals?**

■ **Has d'iniciar o actualitzar un
projecte comunitari?**

Què entenem per Acció Comunitària?

“ **És una manera de treballar col·laborativament amb la gent del barri o de la ciutat per crear un entorn més just i amb més oportunitats per a tothom.** ”

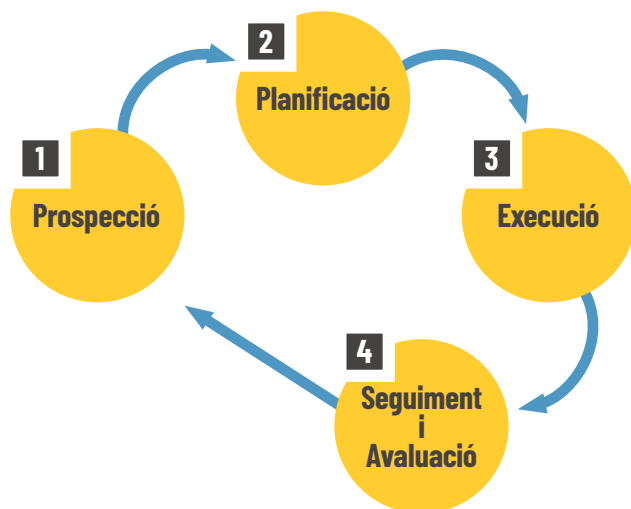
La idea és que persones, associacions i serveis locals d'un entorn proper s'ajudin mútuament per reduir desigualtats i millorar la vida de la comunitat. Aquesta acció es fa a través de projectes en què tothom pot participar i opinar, ja que es promou que cadascú tingui veu i que entre totes les persones es prenguin decisions importants per al seu futur i el del seu entorn.

Aquesta manera de treballar es basa en els Plans d'Acció Comunitària Inclusiva impulsats per la Generalitat de Catalunya i adoptats per l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat. Si vols aprofundir en els conceptes relacionats amb l'acció comunitària, alguns dels quals trobaràs en aquesta col·lecció, et recomanem aquest [glossari](#) elaborat per la Generalitat de Catalunya.

Una col·lecció en quatre volums?

La col·lecció, estructurada en quatre volums, ofereix un camí metodològic per guiar els/les professionals en cadascuna de les fases fonamentals de l'acció comunitària:

Els quatre volums estan emmarcats dins el Pla Local d'Acció Comunitària (PLACI). La seva finalitat és enfortir els vincles comunitaris i reduir les desigualtats, dinamitzant la inclusió social i la qualitat de vida dels habitants a partir de promoure una metodologia de treball col·lectiu. Alhora, pretén aportar eines pràctiques i generar un relat compartit en l'àmbit comunitari de l'Hospitalet de Llobregat.

L'estructura del document està dissenyada per facilitar tant el seguiment com a guia com la consulta específica, adaptant-se així a diverses necessitats de lectura.

Com llegir aquesta publicació?

Lectura seqüencial,
seguint cada pas de la
prospecció comunitària.

Consultar directament
el punt que necessitis en
funció de la teva situació o
objectius concrets.

A l'apartat de [Els passos i les eines](#) trobaràs una breu descripció i fitxes pràctiques que ofereixen eines, exemples i consells per donar-te solucions ràpides i directes. Així, descobriràs recursos per explorar des de la creació d'equips de treball fins a tècniques d'anàlisi i presentació de resultats.

Així mateix, en l'apartat de [Els elements transversals](#) trobaràs una sèrie de materials per facilitar el teu procés de prospecció comunitària. Es tracta del disseny d'un calendari de treball, la creació de sistemes de seguiment i avaluació, la reflexió sobre el rol professional, i consells essencials sobre la comunicació.

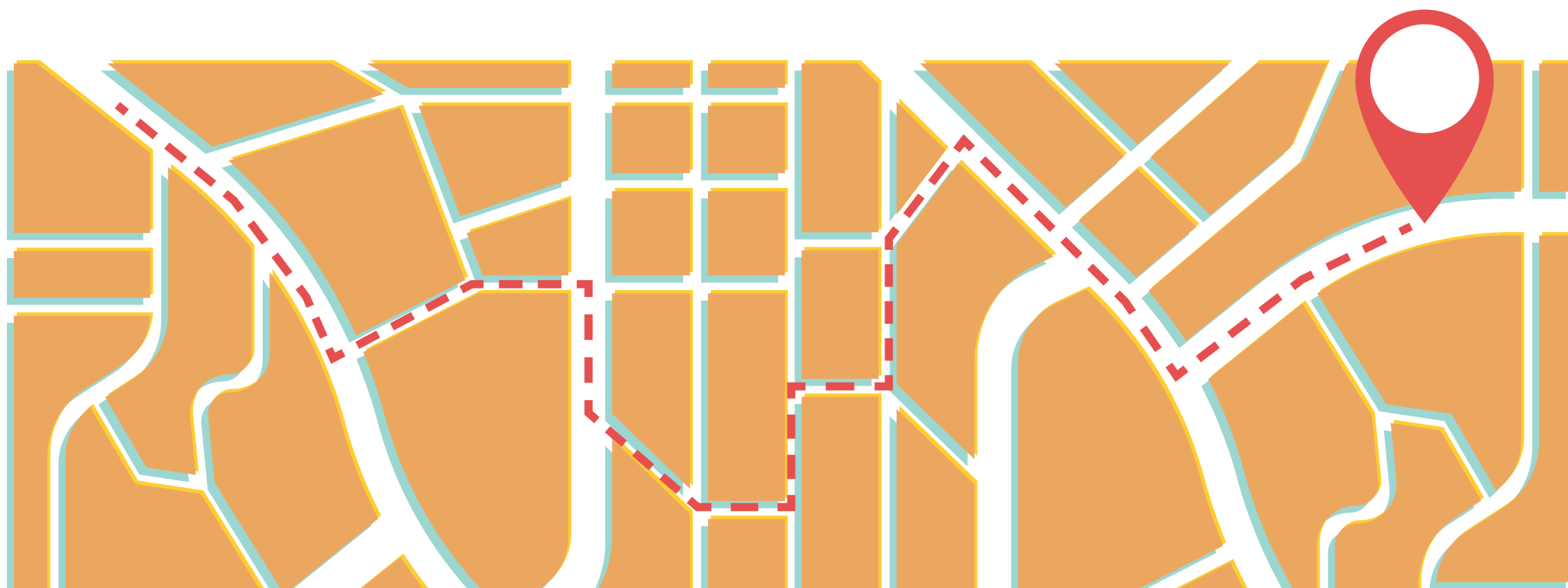
“
A continuació pots veure un resum dels 10 passos, les eines i els elements transversals que et proposem per a fer passar a l'acció i fer la prospecció.
”

Els passos i les eines:

PAS	VES	DESCRIPCIÓ	EINES
0. Creació de l'equip de treball o grup motor		Identifica i reuneix els agents clau per coordinar el procés de prospecció.	▪ Claus per crear un grup motor ▪ Exemples d'equips de treball
1. Recollida i presentació de dades socials i demogràfiques		Reuneix informació social i demogràfica per descriure el context del territori.	▪ Bases de dades ▪ Exemples de presentació de dades
2. Descripció del context geogràfic i històric		Detalla el context físic i la història del municipi per conèixer-ne les característiques.	▪ Webs d'Informació ▪ Exemples de presentació del context
3. Passeig i observació de l'entorn		Observa directament el territori per captar detalls significatius.	▪ Exemples d'eines per a l'observació
4. Creació del sociomapa		Identifica els principals agents socials del territori i situa'ls en un mapa sense mostrar relacions.	▪ Guia per crear el sociomapa ▪ Guia per al mapatge col·lectiu
5. Creació del sociograma		Dibuixa les relacions entre els principals agents per definir una estratègia relacional.	▪ Sociograma de colors ▪ Sociograma de taules ▪ Audiovisuals amb tutorial
6. Disseny i realització d'entrevistes als agents clau		Entrevista els agents rellevants identificats per aprofundir en els seus punts de vista	▪ Disseny de l'entrevista ▪ Exemples de guions d'entrevistes
7. Disseny i facilitació de grups de discussió		Organitza grups de discussió per explorar temàtiques detectades en les entrevistes i el context.	▪ Disseny d'un grup de discussió ▪ Exemples de guions
8. Redactat dels potencials i reptes comunitaris		Redacta de manera clara els reptes, necessitats i interessos identificats per guiar accions futures.	▪ Exemple de redacció
9. Devolució creativa a la comunitat		Fes una devolució creativa per contrastar els resultats i enriquir l'informe final.	▪ Exemples d'eines creatives
10. Redactat i presentació de l'informe final		Elabora el document final amb la informació recopilada i els reptes a treballar.	▪ Exemples d'informes

Els elements transversals

ELEMENTS TRANSVERSALS	VES	DESCRIPCIÓ	EINES
El calendari del procés		Representa un calendari gràfic per fer el seguiment de les accions del projecte, recomanable de dissenyar al principi.	▪ Diagrama de Gantt i línia del temps
El seguiment i l'avaluació		Inclou preguntes per avaluar si s'han assolit les fites establertes, preferiblement dissenyades al començament del procés.	▪ Exemples de preguntes per valorar
El rol professional		Reflexiona i defineix les funcions, responsabilitats i posició del professional en el procés de prospecció.	▪ Recursos per descriure el rol
La construcció del relat		Inclou elements per construir un relat clar, accessible i inspirador que impliqui la comunitat i promogui una participació diversa	▪ Claus per a la construcció del relat

2. Els passos i les eines

Aquest apartat està pensat per oferir-te, de manera clara i ordenada, els passos que necessitaràs per dur a terme la prospecció comunitària.

Podràs llegir-lo de forma seqüencial o anar directament al pas que t'interessi segons el moment i les necessitats del teu projecte. Per exemple, si només necessites fer grups de discussió per contrastar resultats, o si vols fer una devolució creativa d'un procés, podràs saltar directament a la secció específica on es descriu el pas detalladament.

Pas 0. La creació de l'equip de treball o el grup motor

En alguns casos, l'encàrrec de liderar la prospecció recau en una persona professional, mentre que en d'altres és responsabilitat d'un equip de treball. Independentment, és recomanable la creació d'aliances que permetin treballar de forma coordinada amb altres agents per dur a terme les diferents etapes de la prospecció comunitària. Així, aquest pas inicial consisteix a identificar i reunir els agents clau que treballaran per donar impuls, establir prioritats i assegurar que cada acció s'alineï amb els objectius del projecte.

● Claus per crear un grup motor

En aquest document trobaràs consells per configurar i acompanyar l'equip de treball o grup motor, amb orientacions per crear una dinàmica de treball col·laborativa i efectiva. En aquest apartat s'aborden aspectes com la tria dels membres adequats, l'assignació de rols i la planificació d'activitats per assegurar un bon funcionament del grup.

 [Accedeix a l'eina](#)

● Exemples d'equip de treball

En aquesta secció es presenten exemples d'equips de treball i sistemes d'organització que poden servir de model. Aquests exemples ofereixen diferents opcions per estructurar el grup motor en funció de les necessitats del projecte i les característiques del territori, ajudant a visualitzar com es poden articular esforços col·lectius.

 [Accedeix a l'eina](#)

Pas 1. La recollida i presentació de dades socials i demogràfiques

Aquest pas se centra a recollir informació clau sobre el territori per descriure'n el context social i demogràfic de forma precisa. Es tracta d'obtenir una imatge completa del territori que ajudi a entendre millor la realitat local i a orientar les decisions en els passos següents.

● Bases de Dades

En aquesta fitxa trobaràs diferents bases de dades, com *Hermes* o *Idescat*, que ofereixen informació rellevant sobre població, característiques socioeconòmiques, recursos, i més. Aquests recursos faciliten la recerca de dades concretes per elaborar una descripció detallada del territori.

 [Accedeix a l'eina](#)

● Exemples de presentació de dades

A més, aquesta fitxa inclou exemples amb diverses maneres de presentar la informació, amb l'objectiu de donar-te idees per comunicar les dades de manera clara i adaptada a diferents públics o necessitats.

 [Accedeix a l'eina](#)

 [Tornar al quadre
Els passos i les eines](#)

Pas 2. La descripció del context geogràfic i històric

Aquest pas consisteix a descriure el context físic i la història del municipi per entendre millor les seves característiques i particularitats.

● Webs d'Informació

En aquesta fitxa trobaràs diversos recursos per recollir informació, com les pàgines oficials de l'ajuntament, hemeroteques, associacions veïnals i altres fonts que ofereixen dades útils per elaborar un perfil complet del territori.

Accedeix a l'eina

● Exemples de presentació del context

A més, la fitxa inclou exemples amb diferents formats per presentar el context geogràfic i històric, amb l'objectiu de facilitar una comunicació clara i atractiva d'aquests aspectes.

Accedeix a l'eina

Pas 3. El passeig i observació de l'entorn

Aquest pas consisteix a recopilar informació detallada sobre l'entorn i les seves dinàmiques a través de l'observació directa i estructurada.

● Exemples d'eines

En aquest document trobaràs diverses metodologies i instruments que permeten analitzar de manera sistemàtica els espais públics, com ara carrers i places.

Accedeix a l'eina

Pas 4. La creació del sociomapa

Aquest pas consisteix a identificar els principals agents socials del territori i situar-los en un mapa, sense establir les relacions entre ells. L'objectiu és fer una representació visual de qui forma part del teixit comunitari i on es troba físicament cada actor.

● Guia per crear el sociomapa

Aquest document inclou una fitxa de treball que et guia, pas a pas, per elaborar el teu propi sociomapa, et podrà ajudar a estructurar i visualitzar els diferents agents en el territori.

Accedeix a l'eina

● Guia per al mapeig col·lectiu

Aquí trobaràs una guia per realitzar el mapeig de manera col·laborativa, oferint orientacions per involucrar diferents persones o grups en la creació del sociomapa.

Accedeix a l'eina

Tornar al quadre
Els passos i les eines

Pas 5. La creació del sociograma

Aquest pas té com a objectiu identificar els principals agents del territori i representar les seves relacions en un sociograma, per tal de dissenyar una estratègia relacional efectiva. Aquesta representació gràfica proporciona una "fotografia" de les connexions existents, amb la qual es pot començar a definir accions concretes. En aquest apartat, disposaràs de diverses opcions per elaborar el sociograma, així que podràs triar la metodologia que millor s'adapti a les teves necessitats.

● Sociograma de colors

Aquest document presenta una metodologia que utilitza codis de colors per construir i analitzar el sociograma pas a pas, facilitant la visualització de les relacions i interaccions.

 [Accedeix a l'eina](#)

● Sociograma de taules

Aquesta metodologia també utilitza colors per estructurar el sociograma, però es presenta en format de taula per facilitar-ne l'anàlisi detallada i la categorització de les relacions.

 [Accedeix a l'eina](#)

● Audiovisuals per crear sociogrames

En aquest document podràs veure dos audiovisuals per a la creació de sociogrames. Un vídeo de 15 minuts mostra com elaborar un sociograma amb un diagrama de Venn, mentre que l'altre, de 23 minuts, explica com desenvolupar un sociograma per representar relacions de poder.

 [Accedeix a l'eina](#)

Pas 6. El disseny i realització de les entrevistes amb agents clau

En aquest pas es duen a terme entrevistes amb els agents o actors rellevants que s'han identificat prèviament en el sociomapa i/o sociograma. Aquestes entrevistes permeten obtenir informació en profunditat, així com perspectives específiques de cada actor.

● El disseny l'entrevista

Aquest document inclou una fitxa amb orientacions per dissenyar una entrevista pas a pas, oferint-te consells i estructura per formular preguntes eficaces i obtenir respostes útils.

 [Accedeix a l'eina](#)

● Exemples de guions d'entrevistes

A més, en aquest document trobaràs diversos guions reals d'entrevistes que poden servir com a referència per crear el teu propi guió adaptat a les necessitats del teu projecte.

 [Accedeix a l'eina](#)

Pas 7. El disseny i facilitació de grups de discussió

Aquest pas consisteix a organitzar grups de discussió amb agents identificats/ades, centrant-se en temàtiques que han sorgit a partir de les entrevistes i/o de l'anàlisi del context sociodemogràfic i geogràfic. Els grups de discussió permeten aprofundir en qüestions rellevants i explorar diferents punts de vista sobre els temes identificats.

● Disseny d'un grup de discussió

Aquest document ofereix una guia per dissenyar i organitzar un grup de discussió, incloent-hi consells pràctics per estructurar la sessió i facilitar una participació efectiva.

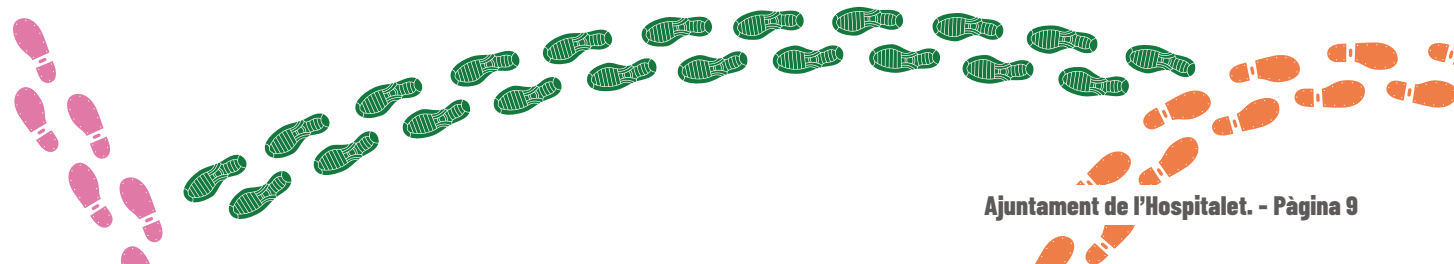
 [Accedeix a l'eina](#)

● Exemples de guions

Aquí trobaràs exemples de guions reals utilitzats en altres grups de discussió, que et poden servir com a referència per crear un guió adaptat a les teves necessitats.

 [Accedeix a l'eina](#)

 [Tornar al quadre
Els passos i les eines](#)

Pas 8. El redactat dels potencials i reptes comunitaris

Es tracta de redactar, de forma clara i pràctica, els reptes, necessitats i interessos identificats després de completar els passos anteriors. Aquest document ha de ser precís i útil per orientar les accions futures en funció de les conclusions obtingudes.

● Exemple de redacció

Aquí trobaràs exemples que mostren com s'han estructurat i redactat els reptes i potencials en diferents estudis comunitaris, oferint models que poden servir com a guia per al teu propi treball.

Accedeix a l'eina

Pas 9. Devolució creativa a la comunitat

Es tracta de fer una devolució creativa a la comunitat per contrastar els resultats obtinguts i enriquir l'informe final, convertint-lo en un material clar i fàcil d'entendre per a tothom.

● Exemples d'eines creatives

En aquesta fitxa trobaràs diversos exemples d'eines creatives que es poden utilitzar per comunicar els resultats d'una manera atractiva i efectiva.

Accedeix a l'eina

Pas 10. El redactat i presentació de l'Informe final

Es tracta de redactar el document final que recopilarà la informació obtinguda a partir dels diversos elements de diagnòstic, així com els reptes i necessitats comunitàries identificades per treballar-hi.

● Exemples d'informes

Aquesta fitxa inclou diversos exemples d'informes de diagnòstic comunitari, amb una varietat d'estils de redacció, presentacions visuals, índexs i altres elements per facilitar la creació d'un informe clar i estructurat.

Accedeix a l'eina

Tornar al quadre
Els passos i les eines

3. Els elements transversals

En aquesta tercera part de la publicació, trobaràs una sèrie de materials per facilitar el teu procés de prospecció comunitària.

L'objectiu és posar al teu abast eines i recursos que t'ajudin a aplicar de manera pràctica els passos descrits anteriorment, optimitzant la planificació i execució de cada fase.

El calendari del procés

Es tracta de crear un calendari de treball en format gràfic per fer el seguiment de les accions que es van implementant al llarg del projecte. Es recomana dissenyar aquest calendari a l'inici del procés i pactar-lo amb l'equip de treball o el grup motor per assegurar una coordinació efectiva.

- **Diagrama de Gantt i línia del temps**

En aquesta fitxa trobaràs dos exemples pràctics: un per planificar el procés i un altre per fer-ne el seguiment a mesura que avança.

 [Accedeix a l'eina](#)

El seguiment i l'avaluació

Es tracta de dissenyar preguntes que ens ajudin a avaluar si hem assolit les fites plantejades tant en el procés com en els resultats obtinguts. Es recomana establir aquestes preguntes des de l'inici del projecte, en coordinació amb el grup motor, per assegurar un seguiment coherent i alineat amb els objectius.

- **Exemples de preguntes per valorar**

En aquesta fitxa trobaràs exemples de preguntes que et poden servir com a referència per elaborar les teves pròpies.

 [Accedeix a l'eina](#)

El rol professional

Es tracta de reflexionar i definir quin ha de ser el paper de la persona professional en la realització de la prospecció, clarificant les seves funcions, responsabilitats i enfocament dins el procés.

- **Recursos per descriure el rol**

Aquesta fitxa ofereix diversos recursos per definir el sentit, el rol i la posició del professional en el projecte.

 [Accedeix a l'eina](#)

La construcció del relat

Es tracta d'incorporar la comunicació com un element transversal per assegurar que tothom pugui participar i se senti part del procés. Busca fer arribar la informació de manera clara i accessible, evitant tecnicismes i adaptant-se als formats que millor connectin amb la comunitat.

- **Claus per a la construcció del relat**

Aquesta fitxa ofereix orientacions i consells per construir un relat inspirador i per adaptar el missatge als diferents canals i necessitats de la comunitat.

 [Accedeix a l'eina](#)

 [Tornar al quadre
Els elements transversals](#)

Si vols profunditzar en alguns dels
temes, si tens dubtes o vols un
suport per activar alguna acció
comunitària pots contactar amb
l'equip del PLACI de l'Hospitalet:

bs-placi@l-h.cat

CONSTRUINT COMUNITAT DES DE L'ACCIÓ

PUBLICACIÓ N° 1

Explorant la comunitat.

Eines per a una prospecció comunitària

Ajuntament de L'Hospitalet